

kooperativní učení jako proces posilující sociální interakci a aktivní zapojení dítěte do skupinové práce je zastoupeno v nízké míře, případně je učitelky neúčelně vedou, takže spolupráce dětí se nerozvíjí žádoucím způsobem.

TABULKA 18 | Organizace vzdělávání a užití metody

Rysy vzdělávacího bloku	Podíl vzdělávacích bloků v %
Vzdělávání bylo dobře organizačně promyšleno a realizováno.	67,5
Vzdělávání bylo individualizované, vycházelo z individuálních možností, schopností a zájmů dětí.	43,4
Děti měly dostatek prostoru a vhodné vzdělávací nabídky pro rozvoj tvořivosti.	60,7
Řízené činnosti vykazovaly znaky prožitkového učení (spontaneita, objektivita, aktivita a tvořivost, komunikativnost, konkrétnost, celostnost).	39,2
Dostatečný prostor pro spontánní činnosti.	79,7
Spontánní a řízené činnosti byly vzájemně provázané.	59,5
Při řízených činnostech se účelně střídaly odlišné vzdělávací metody.	60,4
Pedagog podporoval rozvoj divergentního myšlení – hledání různých řešení problémů a situací.	31,8
Pedagog vytvářel příležitosti pro komunikaci mezi dětmi.	72,9
Pedagog uplatňoval nemanipulativní styl komunikace.	75,7
Pedagog dobře koordinoval svou činnost s dalšími pracovníky.	60,8
Doba pro pobyt venku trvala zpravidla 2 hodiny v dopoledních hodinách.	75,9
Děti měly dostatek volného pohybu.	89,5
Pedagog respektoval individuální potřebu spánku a odpočinku jednotlivých dětí.	85,4
Dětem s nižší potřebou spánku byl nabízen jiný vhodný program namísto odpočinku na lůžku.	69,7

V některých případech se učitelky o vhodnou podporu snaží tím, že děti při řízených činnostech dělí do menších skupin, ale to samo o sobě efektivitu vzdělávání nezajistí. Podobně rozvoj divergentního myšlení, který souvisí s hledáním různých řešení problémů a situací, byl zaznamenán v nedostatečné míře (výskyt v 31,8 %), rovněž tak prožitkové učení (pouze 32 %). V těchto jevech byl navíc zjištěn pokles hodnot oproti předchozím letům. Příznivěji se jeví podpora komunikace, která byla letos zachycena v 73 % případů. Vytváření podmínek pro tvořivost dětí v širším slova smyslu, tedy nejen ve výtvarném a jiném uměleckém vyjadřování, ale i v oblasti tvořivého přístupu k učení a řešení problémů, je dlouhodobě předmětem sledování. Letos byly vhodné podmínky zjištěny pouze v 60 %. To je ve srovnání s loňským rokem mírné zhoršení a rozhodně to není uspokojivé zjištění, protože nedostatek rozvoje tvořivosti je v rozporu s požadavkem na komplexní rozvoj osobnosti každého dítěte.

Příčiny celkového zhoršení v oblasti využití adekvátních metod a forem mohou být mimo jiné v tom, že pedagogové v rámci dalšího vzdělávání věnují malou pozornost metodám a formám práce (uvedeno v části 1.1.4), přičemž kvalitní předškolní vzdělávání klade vysoké nároky na pečlivou a promyšlenou přípravu a samozřejmě i praktické pedagogické dovednosti.

Z hlediska četnosti zastoupení hlavních forem vzdělávání nedošlo k výrazné změně. Pozitivní je, že na prvním místě, a tedy nejčastěji, je stále zařazována samostatná práce dětí, tedy zpravidla volná hra (zhruba 65 %). Ale didakticky zaměřené činnosti jsou převážně organizovány frontálně (54 %), což není dostatečně efektivní způsob. Účinnější formy vzdělávání vedoucí k aktivnímu rozvoji osobnosti dítěte byly zastoupeny málo: kooperativní vzdělávání pouze v 15 %, práce dvojic dokonce jen ve 12 % případů. Důvodem je mimo jiné i to, že příprava těchto forem vyžaduje od učitelů větší pracovní nasazení a také zkušenosti.